

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

17 Quinam poßint in votis dispensare, cum quibus, & quas ob causas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

favorem; unde potest ei renuntiare: alioquin non tam esset favor quam onus; tum quia solam videtur facta sub conditione, si nolit prius votum implere.

Vnde sequitur, si sapius facta sit commutatio, posse servari quidvis illorum in qua facta fuit; v.g. votum peregrinationis annua commutatum est in mensuram confessionem; menstrua confessio in ieiunium hebdomadarium; ieiunium hebdomadarium in certas preces quotidianas: potest vouens satisfacere voto, vel recitando illas preces, vel ieiunando singulis hebdomadis, vel confitendo singulis mensibus, vel annuam peregrinationem suscipiendo.

DUBITATIO XVII.

Quam possint in votis dispensare, cum quibus, & quas ob causas.

112 **S**uppono Primò, dispensare in voto (vt loquuntur Theologi & Canonistæ) non esse idem quod declarare materiam voti non esse Deo gratam; vt videtur velle D. Bonaventura d. 38. art. 1. qu. 3. & Palud. ibid. qu. 4. art. 4. tum quia id potius ad Doctores pertinet quam ad Prælatos Ecclesiæ: tum quia cum materia Deo grata non est, obligatio voti per se evanescit, nec opus est dispensatione. Tum denique quia cum multis dispensatur, qui gratissimum Deo facerent, si votum executioni mandarent. Pari modo non est idem quod dispensare in lege humana, quam homo sibi imposuit vouendo, vt vult Sotus lib. 7. qu. 4. art. 1. quia votum non solum est lex quedam priuata, sed etiam tribuit ius alteri; quod illi adimi non potest, nisi consentiat. Confirmatur. Quia dispensatio in lege humana fit per hoc, quod is, qui sua auctoritate obligationem imposuit, eam in particulari tollat: hoc autem fieri non potest quando per eam alteri ius est acquisitum; id enim cederet in iniuriam terrij: ergo tali modo non potest tolli obligatio voti; alioquin ipse, qui vouit, posset sua auctoritate ab obligatione voti se eximere.

Quid dispensare in voto.

Estigitur dispensare in voto nihil aliud quam relaxare voti vinculum, & tollere eius obligationem, condonando nomine Dei debitum, quod erga Deum vouendo contraxisti; vt Caietanus inlinuat art. 12. cum enim vouendo te obstringeris Deo, etique factus sis debitor certi operis, solui eo debito nequis, nisi ipse vel alius eius nomine & auctoritate condonet: sicut videmus in promissionibus humanis.

113 **S**uppono Secundo, quando dubium est vtrum votum emiseris, non opus esse dispensatione: quia in dubio nemo priuandus est sua libertate, nec grauandus onere incerto. Idem dicendum in dubio legis, quando dubium est, vtrum lex sit lata. Talia enim onera non tenemur acceptare, nisi quando constat, causas, quibus imponuntur, existare; ita vt non sit nobis probabile non existare. Vnde non solum in dubio negatio, quando neutram in parte habemus rationes probabiles, melior est conditio possidentis; sed etiam in positio, quando rationes probabiles habemus, causam obligationis non existare, quamvis ex altera parte magis inclinemur ad opinandum existare, vt alibi fufius explicauimus. Secus est quando constat de

voto, sed dubitas de intentione obligandi, vel de sufficientia considerationis, aut libertatis. Hæc enim cum natura voti ea requirat, & secum trahat, præsumuntur adfuisse, nisi de contrario tibi constet, vel probabiles rationes habeas. itaque opus est dispensatione. His positis

Dico Primò, In Ecclesia esse potestatem dispensandi in votis, iuramentis, & similibus obligationibus & debitis erga Deum contractis. Est ite tenendum, vt patet ex perpetuo vsu Ecclesiæ. Probatum Primò, Ex Scripturis, 2. ad Corinth. 2. *Nam & ego quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Christi.* vbi Apostolus significat se condonasse debitum pœnæ contractum ex culpa; quod Ecclesia facit conferendo indulgentias. Nec dubium quin Deus hanc donationem ratam haberit. vnde meritò colligunt DD. etiam in aliis debitis, ortis ex voto vel iuramento, Ecclesiæ Prælatos nomine Dei condonare posse; ita D. Thomas art. 12. colligit. Idem insinuat in diplomatibus Pontificum, vbi potestati condonandi debita pœnarum per indulgentias, iungi solet potestas condonandi debita votorum: Matthæi 16. *Tibi dabo claves regni celorum: & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in caelis.* & rursum Matthæi 18. *Amen dico vobis, quacumque solueritis super terram, erunt soluta & in caelis;* quæ verba sicut generalia sunt, ita intelligi debent de omni vinculo, quod homo erga Deum contrahere potest, & aliquando solui expedit. Secundo, Probatum ratione: Si Dominus Ecclesiæ suæ contulit potestatem soluendi à vinculo culpæ & à vinculo pœnæ, vt ex Scripturis & Ecclesiæ traditione constat; cur non etiam à vinculo votorum & iuramentorum? præsertim cum id sapè ad salutem animarum, & suauem Ecclesiæ administrationem sit necessarium? Idem confirmari potest à simili in regno terreno, qui enim Principis locum tenet in regno vel prouincia, potest condonare subditis aliqua Principi debita, quando id bonum commune postulat: ergo qui in Ecclesia locum Dei tenent, possunt condonare aliqua Deo debita, quando salus animarum, qui est finis spiritalis gubernationis, id poscit.

Dico Secundo, Hæc potestas Iure ordinario competit solis Prælati habentibus iurisdictionem in foro externo.

115 *Competit Prælati.*

Probatum Primò, Quia pertinet ad externam Ecclesiæ gubernationem; sicut potestas relaxandi leges, conferendi indulgentias, excommunicandi: ergo iis solis competit, qui Ecclesiæ administranda præfunt.

Secundo, Quia hæc potestas non est Ordinis, sed iurisdictionis; unde non competit cuius sacerdoti, nec ad eam requiritur sacerdotium, aut alius Ordo sacer; sed solum iurisdictionis Ecclesiastica in foro externo, qualis est in Episcopo confirmato, ante ordinationem. Ex delegatione tamen vel priuilegio Principis sacrorum potest etiam aliis conuenire, qui in foro externo iurisdictionem non habent: vt Ordinibus mendicantium, & aliis quibusdam, iuxta varia ipsorum priuilegia. Hinc patet, in quorum votis Prælati dispensare possint, nimirum in votis suorum subditorum, in quos habent iurisdictionem; non autem in votis eorum, qui ipsis non sunt subditi.

Sed difficultas est, An Prælati possint directè dispensare in votis propriis.

Dico

116 *An in suis votis.*

Dico directè, Quia non est dubium, quin Prælatus possit indirectè; nimirum dando alicui ex subditiis potestatem, qua in ipsius voto dispenset. Sicut enim sacerdoti subditi potest dare potestatem, qua ipsum absoluat à peccatis, etiam à casibus referuatis; vt colligitur ex cap. fin. de pœn. & remiss. vbi datur illis potestas eligendi confessorum: ita etiam qua liberet ipsum ab obligatione voti. Alioquin Superior esset deterioris conditionis quam subditi.

Neque satisfacit, si dicas, Papam tunc conferre potestatem confessori electo: quia etiam ipse potest sibi eligere, & sic idem in seipsum confert potestatem alteri.

Potest in
fuis.

Respondeo & Dico Tertio, Valdè probabile esse, posse Prælatum etiam directè in suis votis dispensare. Probatur Primò, quia sicut potest dispensare cum suis subditis in legibus etiam Superiorum, quando ei permittitur, vt in lege ieiunij, esus carniū, audiendi Sacri, recitandi Officij: ita in iisdem potest dispensare secum, quando iusta causa subest. Ergo sicut potest dispensare in votis subditorum, potest etiam in votis suis. Non enim hic plus iurisdictionis requiritur in seipsum, quam ibi. Secundò, Potest se eximere, quando causa subest, ab obligatione, quam Iure naturæ contrahit occasione legis propriæ: cur non etiam ab obligatione, quam adfert votum proprium? Tertio, Papa potest sibi ipse conferre indulgentias, absoluendo se à debito pœnæ etiam iniunctæ, vt docet Henriquez de indulgentiis cap. 32. ergo etiam potest se absoluere à debito voti. Quarto, Quia si quid obstat, cur minus possit Prælatus in voto suo dispensare, id esset defectus iurisdictionis in seipsum: nemo enim potest in seipsum iurisdictionem exercere. Vnde nemo potest seipsum à peccatis absoluere, nemo seipsum censuris ligare aut soluere. Atqui hic defectus non obstat. Primò, Quia non magis requiritur hæc iurisdictione in dispensatione votorum, quam in dispensatione legum, collatione indulgentiarum, & obligatione per suas leges. Atqui defectus iurisdictionis in seipsum non impedit quò minus quis hæc possit in seipsum; vt patet ex dictis. Secundò, quia quòd iurisdictione postulet distinctionem personarum, est, vel quia est coactiua, quæ exercenda est in inuitum, vt est potestas inferendi censuram: vel quia est contentiosa, inter partes ius distribuens. non enim videtur æquum, vt quis in sua causa sibi ius dicat contra ius aduersarij se opponentis; sic enim esset sibi & iudex & reus: vel quia perinet ad absolutionem sacramentalem; quæ Iure diuino postulat distinctionem Iudicis & rei. atqui iurisdictione illa quæ requiritur ad dispensationem voti, nihil horum est, vt per se patet; ergo non est cur requirat distinctionem personæ. Confirm. Primò, ex D. Thomæ in 4. d. 20. quæst. vnica. artic. 5. versus finem ad 3. vbi dicit, *Neminem posse seipsum excommunicare, quia excommunicatio fertur per modum sententiæ, quam nemo in seipsum ferre potest, cum idem non possit esse Iudex & reus: posse tamen sibi dare indulgentias; quia indulgentia non datur per modum sententiæ, sed per modum cuiusdam dispensationis.* Vnde clarè sequitur, posse etiam se eximere ab obligatione sui voti, quia hic est propriè dispensatio. Confirm. Secundò, Quia si in dispensationibus requireretur distinctio personarum, sicut in irro-

gandis & tollendis censuris, non posset quis esse particeps dispensationis & beneficij à se collati communitati, sicut non potest incurrere censuras à se constitutas in communitatem; quod est contra D. Thomam loco citato communiter ab aliis receptum. Confirm. Tertio, Quia dispensatio votorum nihil est aliud quam quædam condonatio nomine & auctoritate Dei facta: atqui condonatio non postulat distinctionem personarum. Qui enim habet auctoritatem condonandi omnibus Regi aliquid debentibus, potest etiam condonare sibi, sicut qui aliquid habet distribuendum, potest etiam se numerare inter eos quibus faciendi distributio, si eadem causa locum in ipso habeat: & quæstor sibi ipse soluere potest. Confirm. Quarto, Quia vt docet Panormit. cap. Ex litteris. num. 11. de probationibus, in iurisdictione voluntaria potest quis sustinere vices plurium, dummodò exercitium vnius actus non præstet impedimentum exercitio alterius: idque probat ex L. Si consul. 7. de adoptionibus; vbi dicitur quòd filius familias si præses sit, possit seipsum apud seipsum emancipare, vel in adoptionem dare. & L. Vna. 7. de offic. consul. vbi consul potest apud se manumittere seruum suum; & sic representat personam consulis, & personam domini. Ratio est, quia idem secundum diuersas qualitates & officia potest seipso esse superior & inferior: vt patet in Pontifice Summo, qui simul est Princeps sæcularis, & in Episcopo, qui simul est canonicus; in Rege, qui simul est Dux vel Comes coronæ subiectus seu vasallus. Idem cernitur in omni Prælate & Superiore: quia in eo est qualitas Superioris (vt Iurisperiti loquuntur) & qualitas personæ priuata. Itaque gratias & beneficia, quæ in alios inferiores diffundit per illam eminentem conditionem, qua quodammodo similis est Deo, & veluti quoddam terrenum numen; potest etiam in seipsum, qua similis est aliis subditis, & iisdem subiectus incommodis, diffundere. Nam vt superior habet veluti vim actiuam; vt persona priuata, capacitatem ad recipiendum. Neque id mirum videri debet; cum etiam in naturalibus possit idem agere in seipsum, & esse agens & patiens, vt patet in actionibus vitalibus, &c.

Confirmantur hæc omnia, Quia dispensatio hæc non requirit maiorem distinctionem quam actus iustitiæ: atqui eiusdem in seipsum secundum diuersas rationes & officia potest esse obligatio & actus iustitiæ; vt patet cum quæstor vt debitor, nomine Regis soluit sibi vt creditori; cum Christus vt homo satisfacit sibi vt Deo.

Dices, Collator non potest sibi ipse beneficium conferre, vt habetur cap. final. de institutionibus: quia, vt ibi inquit Pontifex, inter danterem & accipientem debet esse distinctio personalis. Similiter patronus non potest seipsum presentare, vt habetur cap. Per nostras. 26. de Iure patronatus. ergo, &c.

Respondeo, Si hoc argumentum valeret, non posset Prælatus sui voti dispensationem alteri committere: sicut nec collator potest committere suam potestatem alteri, qui ipsi beneficium conferat; vt docet ibidem Panorm. num. 6. Itaque hoc peculiariter statutum est in beneficiorum collatione & presentatione; tum quia nemo debet se ingerere Ecclesiasticæ prælationis officijs, quantumuis sit idoneus; vt habetur d. cap. Per nostras; tum quia

117
Obiectio.
Collator.

Patronus

quia esset perniciosum exemplum, si quis sibi prouideret, qui aliis conferre teneret, vt ait Pannormit. supra. Potest tamen quis seipsum eligere (nisi forte sit solus elector) quia id non est prohibitum; non enim à se solo tunc ius accipit, sed etiam à coelectoribus; & rarissime vsu venit, vt sic promoueatur. Quod autem quidam obiiciunt ex L. 1. de auctorit. & consensu tutorum, ad rem non facit: solum enim dicitur, *In rem suam tutorem actorem fieri non posse*; id est, non posse dare pupillo auctoritatem in negotio quod ad ipsum tutorem principaliter pertinet; non autem, vt illi citant, neminem posse prestare auctoritatem in suo facto. Id enim falsum esse, patet in exemplis allatis, & multis aliis. Est tamen verum, quando agitur de alterius præiudicio. Vide Pannormitanum loco citato.

118 Ex dictis patet, non solum Pontificem posse in votis propriis dispensare, sed etiam Episcopos; idque in omnibus, in quibus possunt cum suis subditis; quia rationes supradictæ in illis locum habent. Idem dicendum de Prælati regularium, qui toti conuentui præsunt, vt sunt Priores, Præpositi, Rectores. imò etiam Vicepriores & Vice-rectores, qui in absentia aliorum regunt. quia hi omnes habent iurisdictionem quasi Episcopalem in suos, & sunt Pastores ordinarij suorum, sicut Episcopi secularium. ita Sancius supra, & Molina disput. 148. vbi dicit, *Superiorem Monasterij quas facultates & dispensationes potest alijs concedere, si idem posse secum uti, quando aliud in ea Religione non est statutum.* Emanuel Sà v. Religio, Prælati, inquit, in religione possunt secum dispensare, sicut cum subditis. quam sententiam dicit esse rationabilem Fumus v. Monachus num. 9. Idem colligi potest ex Caietano 1. 2. q. 96. ar. 5. dub. vlt. Siluestro v. Lex, num. 14. in fine. Soto lib. 1. de Iustitia, quest. 6. ar. 1. & alijs, qui docent, Superiorem posse dispensare secum in lege icianij, & alijs in quibus potest cum suis inferioribus, ne sit deterioris conditionis quam subditi: quare poterit etiam in votis, cum sit eadem ratio.

Quod ad causam attinet,

119 Dico Quartò, vt dispensatio sit valida, requiritur vt subdit iusta causa. Est communis sententia DD. Docet D. Thomas art. 12. ad 2. & Caiet. ibid. Sotus 1. 7. q. 4. ar. 3. Nauar. nu. 52. & alij omnes. Ratio est, Quia nulla auctoritas potest validè condonare non subdit; Deus enim huiusmodi condonationem ratam non habet: vt si quis absoluat sine legitima dispositione, est inualida absolutio; & si Indulgentiæ dentur sine causa, vel supra causam menturam, eatenus vim non habent. Confirmatur, Quia potestas dispensandi data est Ecclesiæ ad ædificationem, non ad destructionem: atqui in destructionem cederet, si valeret sine causa. Sufficit tamen vt causa bona fide, adhibito congruo examine pro rei qualitate, à Prælato & subdito puretur iusta seu legitima. tunc enim valebit, etiam si forte postea deprehendatur non fuisse omnino sufficiens. Deus enim ab homine amplius non requirit, quam vt faciat quod in se est: quo facto concedit ei vsum auctoritatis & potestatis suæ. quod etiam locum habet in dispensatione iuramenti, impedimentorum matrimonij, & matrimonij dissolutione: vt inquit Sancius lib. 8. disp. 17. n. 3. Secus tamen quando sen-

tentia est tantum declaratoria, non dispensatoria.

Petes, Quæ sit iusta causa dispensationis voti?

120 Respondeo, Generatim iustæ causæ sunt utilitas Ecclesiæ, & honor Dei, vt docet D. Thomas art. 12. item utilitas videntis, & magna fragilitas eiusdem, per quam timetur sæpe violaturus. Faciliorem impetrationem reddunt leuitas videntis, (etiam si non sit periculum violandi) inconsideratio, inconstantia, timor, vel alia perturbatio animi in vouendo. Vide Nauar. nu. 77. Sotum q. 4. ar. 3. Caiet. art. 12. Hoc etiam Notandum, raro vtendum pura dispensatione seu relaxatione voti; quia raro iusta causa subest vt sine vilo onere condonetur: quare plerumque vtendum commutatione, quæ dispensationem admixtam habeat; & extendatur iuxta tempus voti: vel saltem opus aliquod semel vel sæpius faciendum in compensationem sublatis voti est imponendum.

D V B I T A T I O X V I I I .

In quibus votis possint dispensare Episcopi & inferiores Prælati, siue seculares siue regulares: & quo modo.

121 Dico Primò, Episcopi iure ordinario possunt dispensare in omnibus votis suorum subditorum, exceptis iis quæ Summo Pontifici sunt reseruata. Est communis sententia DD. Ratio est, quia Episcopus, seposita reseruatione Pontificis, in sua diocesi potest in iis, quæ sunt iurisdictionis, quidquid potest Pontifex in tota Ecclesia: est enim Princeps sacrorum in sua Ecclesia, ac proinde habet omnem potestatem necessariam ad eius rectam administrationem.

Subditum autem quoad hoc, sicut & quoad omnia Sacramenta (excepto Ordine) censentur omnes, qui in diocesi habent domicilium; vt docet Nauar. in cap. Placuit. 3. de penit. d. 6. num. 92. & sequentibus. Neque hi tantum; (quia hi etiam ad Ordines suscipiendos subditi sunt) sed etiam qui etiam non habeant in diocesi domicilium, tamen ibi habitant, cum animo ibidem permanendi maiore parte anni; vt docet Henriquez lib. 3. de penitentia cap. 14. Petrus Arragon. quest. 88. art. 12. Sancius lib. 3. de matrimonio, disput. 23. num. 13. & multi alij Doctores. nam etiam hoc modo valde probabile est contrahi patæciam, & propria acquiri proprium Parochum non solum ad Sacramenta quæ Parochus confert, sed etiam ad sepulturam, vt fuse docet idem Sancius loco citato. Denique vagi, qui nusquam domicilium aut parochiam habent. hi enim sortiuntur diocesim in qua se pro tempore reperiunt. vnde ab illius Episcopo dispensationem accipere possunt.

Petes, Quamam vota sunt Pontifici reseruata? Diuus Thomas dicit vota perpetua ei reseruata: quod Caietanus ar. 10. & Fumus v. Dispensatio, num. 18. intelligunt de voto continentie & Religionis, quæ natura sua perpetua sunt, cetera non item. His addit D. Thomas art. 12. in fine, votum peregrinationis Terra sanctæ. Quidam Doctor lib. 3. de conscientia cap. 23. dicit, *Ex consuetudine, quæ est optima legum interpres, Episcopi in omnibus votis, exceptis tribus, castitatis, Religionis, & peregrinationis Ierosolymitana, dispensare possunt.*

Sed

Sufficit bona fide in se videri.

Causa iusta est necessaria.

120 Quæ sit iusta causa.

121

Subditij.

Propria parochia.

Vagi.

122

Vota Pontifici reseruata.